

PODDUKLIANSKY

KNIHOVNÍK

Ročník 15 číslo 3

2024

Časopis Poddukľianskej knižnice vo Svidníku

Leto končí, jeseň začína

OBSAH

Knižnica pre všetkých	1
Umelecký prednes s Maricou Harčaríkovou	4
Regionálne osobnosti – prof. PhDr. Andrej Červeňák, DrSc.	5
Knižné novinky 2024	8
Knihovnícke všeličo	10
Pranostiky a povery	12
Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia	14
Keď miluješ knihy...	15
Logická hra	16

Knižnica pre všetkých

Z aktivít našej knižnice

V rámci prázdninového podujatia v Podduklianskej knižnici pod názvom **Prečítané leto** sme uskutočnili 4 stretnutia, ktorého sa zúčastnili prevažne klienti Seniorsity zo Stropkova, kde sa okrem iného dozvedeli aj niečo o tom, čo je srdce, brucho, autobusy, ale aj o nápadoch a v rámci tvorivých dielni si vyrobili z papiera, napr. taštičku v tvare srdiečka, včielku, sovičku, ale aj lampión. Veríme, že v knižnici strávili skutočne príjemný čas a zažili správnu atmosféru, aká vládne v knižnici a pri knihách.

2.7.2024

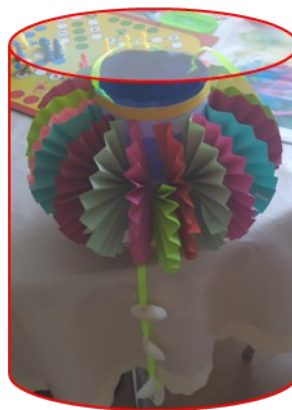

9.
7.
2
0
2
4

6.
8.
2
0
2
4

13.8.2024

oo

Slávnostné vyhlásenie výsledkov súťaže **Kniha roka PSK 2023** sa uskutočnilo v Centre regionálnych dokumentov Krajskej knižnice P. O. Hviezdoslava v Prešove **23. septembra 2024** za účasti predstaviteľov Prešovského samosprávneho kraja a členov odborných porôt. Ako každý rok aj tohto roku sa Podduklianska knižnica zapojila do už 7. ročníka tejto krajskej regionálnej súťaže. Do súťaže knižnica nominovala 7 kníh regionálnych spisovateľov z regiónu Svidník, ktoré sa obsahovo či autorsky týkajú regiónu Svidník.

Boli to tieto knihy:

V kategórii beletria pre dospelých bola nominovaná kniha: **Posledný autobus do Viedne od Miroslava Majerníka**.

V kategórii náučná literatúra: **Vojenské cintoríny projektované Dušanom Jurkovičom : inovatívne aspekty rozvoja slovensko-poľského pohraničného regiónu od Jaroslava Vencálka**.

V kategórii populárno-náučná literatúra: **Medovníkové spomienky : rady a skúsenosti od Márie Mafky Molčanyiovej** a kniha **Jurkova Voľa a jej premeny 1573 – 2023 od Tomáša Michala Babjaka**.

V kategórii Ukrajinská a rusínska literatúra: **Narodny spivanky Rusyniv, kotry jem pozberav, hrav i spivav [Ľudové piesne Rusínov, ktoré som pozbieral, hral a spieval]** od Ivana Čižmára; **Stišky a spivanky Heleny Ducarovej [Básne a piesne Heleny Ducárovej]** od Heleny Ducárovej; **Mame doma psyka [Máme doma psíka]** od Ľudmily Šandalovej.

Z týchto nominovaných kníh získala **3. miesto** v kategórii Ukrajinská a rusínska literatúra kniha **Ivana Čižmára Narodny spivanky Rusyniv, kotry jem pozberav, hrav i spivav [Ľudové piesne Rusínov, ktoré som pozbieral, hral a spieval]** a Cenu verejnosti v kategórii Ukrajinská a rusínska literatúra za **1. miesto** získala **Ľudmila Šandalová** za knihu: **Mame doma psyka (Máme doma psíka)**.

oo

Nadežda Mičáková

Umelecký prednes patrí k najrozšírenejším formám seberealizácie detí, mládeže i dospelých. Recitátori svojou interpretáciou umeleckého textu hlbšie spoznávajú nielen literárne hodnoty, ale i seba a okolitý svet. V poslednom období nadobúda umelecký prednes nové postavenie nielen ako autonómna oblasť záujmovej umeleckej činnosti, ale aj ako prostriedok podpory čítania s porozumením, z ktorého umelecký prednes vždy vychádzal. Zaujímavé a netradičné podujatie sa uskutočnilo v Podduklianskej knižnici

25.9.2024 pre žiakov základných škôl v meste, ktorí objavili krásu jazyka, recitovania a literatúry a ktorí sa zúčastnili, poniektorí aj vyhrali, či už školské, okresné, krajské alebo aj celoslovenské kolo v prednese poézie a prózy. Prišla medzi nich lektorka tvorivých dielní, členka odborných porôt na celoštátnych súťažiach v umeleckom prednese MgA. Marica Harčariková, ktorá sa venuje pedagogickej a lektorskej činnosti, vyučuje na Konzervatóriu Petra Dvorského

v Košiciach a úspešne vedie recitátorov – víťazov celoštátneho kola súťaže Hviezdoslavov Kubín a je aj držiteľkou ocenení za režijnú tvorbu v oblasti dramatickej tvorby a umeleckého slova. Prítomných žiakov, ale aj ich učiteľov, oboznámila s tým, ako by si mali vyberať vhodné námety na prednes, že text by mali hovoriť so zánietením, aby poslucháči uverili tomu, čo recitujú a že prednes má byť adresný, prirodzený, zrozumiteľný, s vnútorným zaujatím, má využívať aj zvukové prostriedky, a to

prízvuk, dôraz, melódiu, pauzu, rytmus, tempo, intenzitu hlasu, ale aj dýchanie, držanie tela, mimiku, očný kontakt s adresátom, gesto rúk, hlavy, pohyb, že pri výbere textu je dobré klásť si čo najviac otázok: čo ma zaujíma, čo ma trápi?, o čom by som chcel rozprávať? Kľúčovým je vžiť sa do textu alebo jeho časti. Následne preskúmať všetky jeho roviny a zoznámiť sa s jeho hĺbkou. Výber textu na umelecký prednes tvorí viac ako polovicu recitátorovho úspechu pri zostavovaní komplexného umeleckého výkonu. Zmyslom práce s detským recitátorom však nie je súťažné ocenenie, ale rozvoj osobnosti dieťaťa. Svojím umeleckým prednesom textov Milana Rúfusa a iných slovenských, ale aj zahraničných spisovateľov, obohatili toto podujatie študentky Konzervatória Petra Dvorského v Košiciach Katka a Barborka.

Toto podujatie bolo realizované v rámci projektu **Literárno-hudobné stretnutia v knižnici**, ktoré z verejných zdrojov podporil **Fond na podporu umenia** a bol hlavným partnerom projektu.

Nadežda Mičáková

Regionálne osobnosti

Každý kraj, mesto, či obec má osobnosti, ktoré sa v historickom vývoji spoločnosti, ale aj v súčasnosti zaslúžili o rozvoj určitej oblasti spoločenského života a svojím menom sa preslávili nielen doma, ale aj za hranicami svojej vlasti. Hovoríme im REGIONÁLNE OSOBNOSTI. Poznať takéto osobnosti svojho regiónu patrí ku všeobecnej vzdelanosti a hrdosti každého občana. Je treba chrániť ich kultúrne a duchovné dedičstvo pre terajšie i budúce generácie ako nevyčerpatelnú studnicu vedomostí, kultúry, zručnosti a vzdelanosti nášho ľudu v kraji pod Duklou. A práve toto je cieľom uvedenej rubriky, v ktorej predstavujeme osobnosti z regiónu Svidník z rozličných oblastí spoločenského života.

prof. PhDr. ANDREJ ČERVEŇÁK, DrSc.
(1932 – 2012)

Popredný slovakista, rusista a slavista slovanského sveta

Andrej Červeňák, literárny vedec, filológ, esejista a univerzitný profesor, patril k tej generácii, ktorá poznala vojnové útrapy, ale aj nové premeny spoločnosti. Jeho osud bol osudom mnohých našich dedinských chlapcov, ktorí opúšťali rodný dom, aby nadobudli vzdelanie a aby neskôr svojimi vedomosťami slúžili ľudu.

Narodil sa 22. mája 1932 do rusínskej roľníckej rodiny v Šarišskom Štiavniku, v okrese Svidník. V tejto dedinke vychodil ľudovú školu a vyrastal tu až do roku 1945. V rokoch 1945-1953 absolvoval štúdium na Ruskom gymnáziu v Prešove, kde aj zmaturoval. Následne pokračoval v štúdiu na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, kde v roku 1957 získal titul promovanej pedagóg v odbore ruština – slovenčina. V rokoch 1962 až 1963 študoval aj v Petrohrade. Počas svojich vysokoškolských čias sa venoval písaniu poézie a prózy. V roku 1964 získal vedeckú hodnosť kandidáta vied úspešnou obhajobou svojej práce *Vajanský a Turgenjev* a v roku 1966 sa stal docentom vďaka úspešnému obhájeniu habilitačnej práce *Vajanský a ruská literatúra*.

Hneď po absolvovaní vysokej školy v roku 1957 nastúpil na Katedru rusistiky Vysokej školy pedagogickej v Prešove, ktorá sa v roku 1959 transformovala na Katedru ruského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove (FF UPJŠ). Tu prednášal ruskú literatúru. Najprv ako asistent a neskôr ako docent. Ako mladý, ambiciózny a perspektívny pracovník bol neskôr vymenovaný za prodekana fakulty pre vedeckú prácu. V roku 1969 pri preberaní knižného daru (približne 800 kníh) z bývalého ZSSR vo fakultnej knižnici v rámci ďakovnej reči povedal aj tieto nezabudnuteľné slová: „*Knigy da, tanky net.*“ Práve pre svoje antiruské a antisocialistické postoje počas procesu normalizácie musel v roku 1968 opustiť fakultu.

Novou etapou v jeho odbornom raste boli roky 1975 - 1977, keď bol na nútenej publikačnej a pedagogickej odmlke a pracoval ako lektor v Ukrajinskom národnom divadle v Prešove. Toto obdobie bolo naplnené jeho aktívnou činnosťou najmä v oblasti analýzy dramatických diel, ktoré sa hrali na doskách Ukrajinského národného divadla a Divadla Jonáša Záborského v Prešove, dokonca aj Štátneho divadla v Košiciach. Z tohto obdobia

pochádza aj jeho vyše 40 recenzií o dramatickom umení majstrovsky zachytávajúcích profily divadelných umelcov.

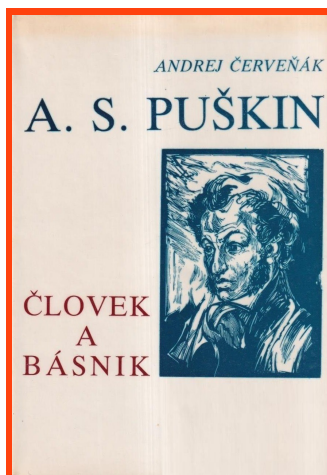
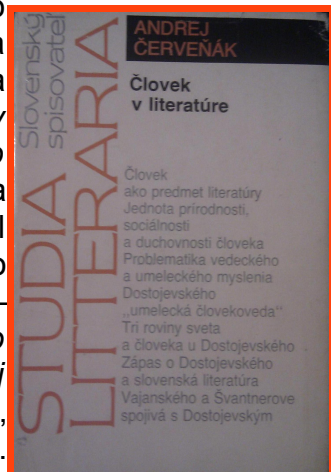
Na akademickú pôdu sa vrátil potom v roku 1977, keď nastúpil na Vysokú školu pedagogickú v Nitre, ktorá sa v roku 1996 premenovala na Univerzitu Konštantína Filozofa

v Nitre, v pôvodnej profesii prednášateľa teórie dejín ruskej literatúry, ale zároveň bol aj vedúcim katedry ruského jazyka a literatúry. Venoval sa výučbe ruskej literatúry 19. storočia, teórie literatúry, literárnej komparatistiky, semiotiky, slovensko-ruských literárnych vzťahov a dejín literárnoteoretického myslenia. Počas svojho pôsobenia bol garantom 25 vedeckých seminárov. V priebehu pedagogickej činnosti získal vedecké hodnosti doktora filozofie, kandidáta vied, doktora vied a pedagogické

hodnosti docenta a profesora. V roku 1989 získal profesorskú vedecko-pedagogickú hodnosť v odbore teória a dejiny ruskej literatúry. V roku 1990 sa stal doktorom vied v študijnom programe vedy o umení na FF UK vďaka doktorskej dizertačnej práci *Človek v literatúre*. Pôsobil aj ako hosťujúci profesor na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici. Od roku 2000 pôsobil ako emeritný profesor na Katedre rusistiky Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

Ako známy rusista sa vo svojej literárnej práci zameril na výskum slovensko-ruských vzťahov. Láska k ruskému jazyku a literatúre ho sprevádzala po celý jeho tvorivý život. Z ruskej literatúry ho najviac zaujala osobnosť a dielo spisovateľa F. M. Dostojevského, ktorého rád a často citoval. Dostojevskému venoval aj svoje monografie: *Človek v literatúre – F. M. Dostojevskij* (1986) a *Dostojevského sny: (eseje o snoch a Dostojevskom)* z roku 1999. Od Dostojevského sa Červeňák dostal k A. S. Puškinovi. Tomuto básnikovi venoval monografiu *A. S. Puškin – Človek a básnik* z roku 1989. Medzi jeho ďalšie významné práce patria *Ruská moderna 1 – 5* (1992 – 1995), *Zázračno literatúry 1 – 3* (1994 – 1995), *Desať statí o slovenskej literatúre* (1998), *Dvadsať statí o slovenskej literatúre* (2004), *Tridsať statí o slovenskej literatúre* (2007), *Štyridsať statí o slovenskej literatúre* (2010) a mnoho iných.

Výsledkom nesmiernej pracovitosti a veľkého talentu Andreja Červeňáka je v konečnom dôsledku fakt, že bol autorom 27 samostatných literárnovedných knižných publikácií zásadného významu, vedeckým garantom 25 vedeckých seminárov, autorom vydání 25 zborníkov venovaných slovenským spisovateľom *Život a dielo*, hlavným editorom 10 ročníkov *Almanachu Nitra*, autorom vyše 500 štúdií a článkov v domácich a zahraničných časopisoch a zborníkoch a spoluvorcom mnohých ďalších medzinárodne rešpektovaných knižných projektov. Mal blízky vzťah aj k ukrajinskej literatúre na Slovensku. Bol autorom vyše 30 článkov, kritik a recenzií o tvorbe ukrajinských spisovateľov na Slovensku.

Zúčastňoval sa na mnohých medzinárodných vedeckých konferenciách v rôznych európskych krajinách. Svojimi vedomosťami a láskou k literatúre dokázal zaujať študentov na rôznych sympóziách a konferenciách z oblasti literatúry. S pánom Červeňákom sme sa mali možnosť stretnúť aj

vo Svidníku na rôznych prednáškach a besedách a vychutnať si jeho rečnícke majstrovstvo a vysokú profesionálnu odbornosť.

Celý svoj život zasvätil literatúre a humanizmu. Patril do avantgardnej generácie, ktorá ani na chvíľu neodstúpila od svojej životnej línie humanizmu. Svojím hľadaním prispel k prekonaniu sociologizujúcich obmedzení a nabádal na zvýšený záujem literárnej vedy o biologické a duchovné konštanty človeka. Svojím citlivým a umeleckým spôsobom odkrýval a zobrazoval vo svojej tvorbe tajomstvá mnohotvárnej ľudskej duše. Hľadal a vždy našiel motív dobrého ľudského konania.

Andrej Červeňák bol členom predsedníctva Spolku slovenských spisovateľov a za svoju literárnu činnosť dostal niekoľko najvyšších ocenení. V roku 1997 mu udelil minister kultúry SR *Poctu Alexandra Matušku* a v roku 2000 mu ruský prezident Vladimir Putin udelil *Rad A. S. Puškina* za „veľký osobný prínos do slovensko-ruských kultúrnych vzťahov“. Získal aj *Rad Ľudovíta Štúra II. triedy* udelený prezidentom SR Rudolfom Schusterom v roku 2002 za „rozvoj esteticko-antropologickej koncepcie literatúry“. V roku 2008 bola symbolicky zavŕšená jeho spoločenská rehabilitácia „*Pamätným listom pánovi Andrejovi Červeňákovi ako prejav vďaky za občianske a vlastenecké postoje, intelektuálne výkony, za obhajobu hodnôt demokracie a slobody Prebudenej spoločnosti r. 1968*“, ktorý mu udelil predseda vlády SR Robert Fico. Za celoživotné dielo bol ocenený *Pamätným listom slavistickej spoločnosti Franka Wollmana* a v roku 2012 mu bola udelená „in memoriam“ *Zlatá plaketa Nitrianskeho samosprávneho kraja*.

Mal tajné želanie, osláviť 80 rokov svojho života v Prešove, v kruhu svojich krajanov. Žiaľ, tohto veku sa nedožil. Zomrel tri mesiace pred svojou osemdesiatkou – a to dňa 11. februára 2012. Pochovaný je na Cintoríne sv. Cyrila a Metoda v Nitre.

Stanislava Volčková

Použitá literatúra

Bača, Juraj: Pamiatke Andreja Červeňáka / Juraj Bača. - In: *Podduklianský knihovník*. - Roč. 3, č. 1 (2012), s. 16 a 17.

Červeňák Andrej šesťdesiatpäťročný / (mch). - In: *Literárny týždenník*. - Roč. 10, č. 36 (1997), s. 2.

Krajeznavčij slovník rusyniv-ukrajinciv: Prjašivščyna. - Prjašiv : Sojuz rusyniv-ukrajinciv Slovac'koji Respubliki, 1999. - 496 s. - ISBN 80-85137-15-1.

Kudlová, Emília: Andrej Červeňák (1932) / Emília Kudlová. - In: *Kultúrník*. - Roč. 4, č. 2 (1998), s. 5.

Škotka, Marian: Človek ako tajomstvo : Hovoríme s literárnym vedcom Andrejom Červeňákom / Marian Škotka. - In: *Knížná revue*. - Roč. 9, č. 16-17 (1999), s. 20.

Zrubec, Laco: Jubileum Andreja Červeňáka : snívanie s Andrejom Červeňákom / Laco Zrubec. - In: *Literárny (dvoj)týždenník*. - Roč. XX, č. 19-20 (2007), s. 8. - ISSN 0862-5999.

Internetové zdroje

<https://www.kulpin.net/archiv/22-aktuality/aktuality/4291-zomrel-popredny-literarny-vedec-prof-phdr-andrej-erveck-drsc>

<https://korzar.sme.sk/c/4656472/literarny-vedec-andrej-cervenak-oslavil-sedemdesiatku.html>

<https://www.rusyn.sk/nedozite-80-tiny-literarneho-vedca-profesora-andreja-cervenaka/>

<https://kultura.sme.sk/c/6256436/zomrel-literarny-vedec-andrej-cervenak.html>

Knižné novinky 2024

JANDIAL, Rahul

Životné lekcie od neurochirurga. Nové vedecké poznatky a príbehy o mozgu. - Bratislava : Ikar - Slovenský spisovateľ 2024. - 284 s.

Renomovaný neurovedec a neurochirurg Dr. Rahul Jandial sa vo svojej knihe opiera o skúsenosti získané počas mnohých rokov práce s pacientmi, ktorí trpeli ťažkým poškodením mozgu, rôznymi poruchami mozgovej činnosti alebo závažnými ochoreniami, a pútavým spôsobom nám vysvetľuje, ako funguje najzáhadnejší orgán ľudského tela – náš mozog. Pomocou rýchlych a ľahkých denných cvičení vám Životné lekcie od neurochirurga ukážu, ako si môžete zlepšiť pamäť a oslobodiť vlastnú tvorivosť, ako sa naučiť ovládať stres a emócie či ako sa vyhnúť Alzheimerovej chorobe. A nielen to, táto kniha vám poskytne zrozumiteľný a ľahko uskutočniteľný návod, ako si až do vysokého veku udržať mozog zdravý a vo výbornej forme. Autor nám zároveň ponúka množstvo fascinujúcich príbehov z operačnej sály a približuje nám i vlastnú životnú púť – od mladého muža, ktorý na rok prerušil štúdium na vysokej škole, až po jedného z najuznávanejších amerických neurochirurgov.

SMIRNOFF, Karin

Dievča v orlích pazúroch. - Bratislava, Ikar 2024. - 358 s.

Jedna epocha sa skončila, vojna pokračuje. Norrland, divoký západ súčasného Švédska. V tieni reflektorov štokholmských médií sa na ďalekom severe odohráva zápas mafiánskych skupín a korporácií o prírodné zdroje a pôdu. Zločinecké gangy sa pri honbe za rozprávkovým bohatstvom nezastavia pred ničím. Na sever vedie aj cesta Mikaela Blomkvista, ktorý sa má zúčastniť svadby svojej dcéry. Časopis Millennium sa zmenil na podcast a Blomkvist tak prišiel o pozíciu novinára. Netuší však, že na sever cestuje aj Lisbeth Salanderová, aby sa postarala o svoju neter. Ich cesty sa opäť skrížia a udalosti v mestečku Gasskas pripomenú Mikaelovi, že kariéru investigatívneho novinára ešte nemôže zavesiť na klinec.

ZACHER PAJPACHOVÁ, Jarmila : Kajúcnica Irma. - Poprad : Jarmila Zacher Pajpachová, 2024. - 143 s.

Čuduje sa, že sa cíti aspoň trochu šťastná, keď je všetko naokolo také neutešené. Nie je to šťastie, na ktoré čaká a o akom niekedy snívala. Je také zvláštne. Život ide ďalej, nech sa stane čokoľvek. Dáva sa na temné, zachmúrené nebo. V noci pršalo, vzduch vonia stromovou kôrou a trávnané svahy, ktoré sa tiahnu až k lesu, sú striebriasto mokré. Pomaly plynie nekonečná hodina. Na chodbe sa ozývajú akési hlasy. Nič však nerozumieť. Nemá zmysel sa tým zaoberať. Nerobí si už ilúzie o živote. Srdce má ťažké ako kameň. Stále myslí na jedno a to isté. Prišiel rad aj na ňu. Nikdy v živote nepomyslela, že dožije v starobinci, ako to nazýva a bude sa cítiť taká opustená. Chce sa jej plakať od ľútosti. Teraz už vie, že život nie sú len radosti, ale aj strasti. A tých strastí býva neúrekom. Kedysi dávno neodhľadla správne situáciu a teraz za to pyká.

Jablko v župane. Poviedky a básne pre deti a nástročných. - Bratislava : Perfekt, 2023. - 167 s.

Poviedkové knihy už 18 rokov patria k stáliciam pôvodnej slovenskej literatúry pre deti a nástročných. Sú blízke menším i väčším čitateľom, pretože v nich nájdú krátke príbehy pripomínajúce ich vlastné radosti aj starosti. Zobrazujú svet plný fantázie, humoru, snov, túžob, ale aj aktuálnych problémov, ktoré mladá generácia v súčasnosti rieši. Poviedky sa pravidelne objavujú v učebniciach aj čítankách a žiaci si ich radi vyberajú na súťažný prednes. Aj preto sa pôvodný koncept krátkych prozaických príbehov rozšíril o básne, čím sa otvoril priestor nielen pre spisovateľov, ale aj básnikov, ktorí ukazujú talent a ponúkajú detskému čitateľovi svoj pohľad na svet.

Nadežda Mičáková

Knihovnícke všeličo

Kniha, knižnica, ľudia okolo kníh a knihovníci patria už po stáročia neodmysliteľne k sebe. A o tom je aj táto rubrika v našom časopise, v ktorej uverejňujeme zaujímavosti, postrehy, informácie, tipy, inšpirácie, rozhovory, kuriozity z domova a zo sveta, tykajúce sa písaného slova, sveta kníh, knižníc a ľudí spojených s nimi. A keďže tento proces poznávania nikdy nekončí, aj kúzlo poznávania trvá a naďalej láka...

Viac ako tretina ľudí podľa prieskumu číta knihy aspoň raz týždenne

Viac ako tretina ľudí číta knihy aspoň raz týždenne. Dôvodom je, že ich knihy prenášajú do iného sveta. Vyplynulo to z prieskumu agentúr ResOLUTION Group a Nielsen. Prieskum ukázal, že aj napriek obavám, že knihy neobstoja v konkurencii internetu a inej digitálnej zábavy, je na Slovensku stále pomerne veľa ľudí, ktorí čítajú knihy.

Takmer každý siahne po knihe

Agentúry realizovali prieskum na vzorke 500 respondentov internetovej populácie vo veku 15 a viac rokov. Prieskum ukázal, že 38 percent opýtaných číta aspoň raz týždenne, či už tlačенú alebo elektronickú knihu. O niečo viac ich je medzi ženami (41 %) ako mužmi (34 %), a tiež medzi respondentmi mladšími ako 34 rokov. Občas siahne po knihe takmer každý.

„Čítame najmä preto, aby sme „unikli“ z každodenného sveta. Viac ako polovica čitateľov sa zaujíma o novinky na knižnom trhu – o nových knihách sa najčastejšie dozvedajú v obchodoch alebo od ľudí vo svojom okolí,“ priblížila agentúra ResOLUTION Group.

Čitateľ v inom svete

Aspoň raz mesačne číta 18 percent z opýtaných a 16 percent menej často.

„Príležitostných čitateľov je 16 percent, čo znamená, že kniha je ich spoločníkom napríklad na dovolenke alebo keď sú chorí. Len 11 percent však nečíta vôbec,“ spresnila agentúra. Najčastejšou motiváciou pre čítanie kníh je to, že čítane privádza na iné myšlienky a prenáša čitateľa do iného sveta. Tento dôvod označilo 54 percent respondentov, pričom táto motivácia je silnejšia u žien ako u mužov. Viac ako tretina, a to 34 percent opýtaných, považuje čítanie za upokojujúce a chcú sa čítaním dozvedieť nové informácie. *„Posledný uvedený dôvod je častejší u mužov ako u žien. Necelá štvrtina respondentov tiež uviedla, že prostredníctvom čítania radi prežívajú príbehy iných ľudí, čo je opäť silnejšie zastúpené u žien,“* priblížila agentúra.

Rozhodujúcou je téma

Prieskum ďalej ukázal, že rozhodujúcou pri výbere knihy je téma, pričom podľa tohto faktora sa rozhoduje 40 percent respondentov.

„Téma, ktorá je atraktívna alebo blízka ich srdcu, je dôležitá pre 30 percent a autor knihy pre 22 percent respondentov,“ doplnila agentúra a doplnila, že zaujímavé je pozrieť sa na úlohu názorov pri najčastejšom výbere knihy. „Necelá pätina čitateľov dá napríklad na odporúčanie blízkeho človeka. Názory odborníkov sú zasa silnejším motivátorom ako napríklad hodnotenia čitateľov v internetových databázach alebo na e-shopoch,“ uviedla agentúra s tým, že 14 percent účastníkov prieskumu dá na recenzie a knižné tipy v médiách a 8 percent dá na hodnotenia odborníkov alebo knižné ocenenia. „Naopak, spomínané čitateľské recenzie na internete sú najväčšou motiváciou pre 11 percent čitateľov. Len malé percento sa najčastejšie rozhoduje na základe vyjadrenia či odporúčania vytlačeného na obálke knihy (5 %), zmienok v podcastoch (3 %) alebo podľa informácií od vydavateľov (3 %),“ doplnila agentúra ResOLUTION Group s tým, že podobne malé percento ľudí, a to 7 percent, si vyberá knihy na základe odporúčaní známych ľudí či influencerov.

Viac sa zaujímajú vzdelanejší

Pre menej ako pätinu opýtaných, ktorí čítajú aspoň občas, je rozhodujúcim faktorom aj to, že knihu dostali ako darček. Pre 14 percent je rozhodujúca aj aktuálna popularita titulu a pre 9 percent respondentov je dôležitá aj obálka knihy či celková grafika. Prieskum tiež ukázal, že o dianie na knižnom trhu sa zaujímajú viac respondenti s vyšším vzdelaním. Najčastejšie sa čitatelia o nových knihách dozvedajú na predajných miestach. V internetových kníhkupectvách sa o nich dozvedá 45 percent čitateľov a 42 percent v kamenných predajniach. Od ľudí vo svojom okolí získava informácie o knižných novinkách 39 percent ľudí a 28 percent sa o nich dozvedá z profilov autorov a vydavateľov na sociálnych sieťach, a 20 percent opýtaných z knižníc.

Zdroj: <https://akcnezeny.sk/viac-ako-tretina-ludi-podla-prieskumu-cita-knihy-aspon-raz-tyzdenne/>

Zdroj foto: <https://www.pexels.com/sk-sk/photo/osoba-clovek-zena-ruka-3945527/>

Pranostiky a povery

Pranostiky, tak ako ich poznáme dnes, siahajú do dávnej minulosti, keď človek existoval v tesnej spätosti a v závislosti od okolitej prírody. Klimatické podmienky a počasie určovali jeho zamestnanie i spôsob života a preto i ľudské zmysly v tomto období boli oveľa vyvinutejšie a vnímavejšie na atmosférické premeny. Pranostiky sa najprv šírili ústne až neskôr prostredníctvom tlače, hlavne kalendárov. Sú obyčajne rýmované a slúžili ako pomôcka pri zapamätávaní si výrokov, ktorých význam v kalendári roľníka bol značný. Ľudové pranostiky by sa mohli charakterizovať ako vzťah a boj rozumu a povery. Povera je nepodložená viera v nadprirodzené javy a bytosti a ich pôsobenie na človeka a jeho okolie. V súčasnosti si pranostiky a povery ceníme nie vždy pre praktickú ale zväčša pre ich estetickú hodnotu. Vybrali sme niekoľko pranostík a povier ktoré poznáme, z veľkej časti im dôverujeme, avšak aktívne ich využívame čoraz zriedkavejšie.

Povery

AK CHÝBA MÄSO NA ŠTEDROVEČERNOM STOLE BUDE HYNÚŤ DOBYTOK

ZLOU PREDZVEŠŤOU (na Štedrý deň) BOLA HMLA. AK BOLA NA HORÁCH, MALO ZOMRIEŤ VEĽA STARÝCH ĽUDÍ. AK VŠAK V DOLINÁCH MALI ZOMRIEŤ MLADÍ

TMAVÉ NEBO VEŠTILO TMAVÉ - TEDA PLNÉ STODOLY A VEĽA OVOCIA. VEĽKÝ, SVETLÝ MESIAC BOL PREDZVEŠŤOU NÚRODY, MNOŽSTVO HVIEZD PREDPOVEDALO VEĽA HYDINY, DOBRÚ ÚRODU HROZNA A KVALITNÚ TRÁVU

AK BOLO NEBO ZATIAHNUTÉ, MALI KRAVY DOBRE DOJIŤ. MNOŽSTVO SNEHU, DLHÉ CENCÚLE A VIETOR VEŠTILI DOBRÚ ÚRODU JABLÍK, ALE AJ INÉHO OVOCIA

Pranostiky

január

AK RASTIE V JANUÁRI TRÁVA – BUDE HLADOVAŤ KRAVA

JANUÁR STUDENÝ MAREC TEPLÝ

AKÝ JANUÁR, TAKÝ MÁJ

ZELENÝ JANUÁR BIELY MAREC

KEĎ NIE JE ZIMA V JANUÁRI BUDE V APRÍLI A V MÁJI

ČO JANUÁR ZAZELENÁ, TO MÁJ SPÁLI

AK JESTO TRÁVY V JANUÁRI, NEBUDE JEJ V MÁJI

JANUÁR DOBRÝ JE AK CHOTÁR BIELY JE

KEĎ NIE JE JANUÁR POD SNEHOM, BEDA POLIAM LÚKAM A VRCHOM

KEĎ JE V JANUÁRI TEPLA, SIAHA BIEDA AŽ NA DNO

V JANUÁRI MRÁZ TEŠÍ NÁS, V JANUÁRI VODA TO JE VEČNÁ ŠKODA

V JANUÁRI SNEH A BLATO, VO FEBRUÁRI MNOHO MRAZOV ZATO

DÁŽĎ AK NESIE JANUÁR, NETEŠÍ SA HOSPODÁR

KEĎ JANUÁR VODU PUSTÍ, V ĽAD MU JU ZAS MAREC ZHUSTÍ

MNOHO SNEHU V JANUÁRI, MÁLO VODY V APRÍLI A MÁJI

Nový rok

JASNÁ A TICHÁ NOVOROČNÁ NOC ZVESTUJE NÁM DOBRÝ ROK

NA NOVÝ ROK ZAPÁLENÉ ZORE ZNAMENAJÚ ŠKODU NA POLI, VO DVORE

NOVÝ RÔČIK DAŽDIVÝ ROBI RÔČIK ŽÍZNIVÝ

AKÝ JE DEŇ NOVÉHO ROKA, TAKÝ BUDE CELÝ ROK

AK NOVÝ ROK PRIPADNE NA NEDEĽU, BUDE MIERNA ZIMA, AK NA PONDELOK,
VEŠTÍ TO OSTRÚ ZIMU

Trája králi 6.1.

NA TRI KRÁLE MNOHO HVIEZD – MNOHO ZEMIAKOV

NA TRI KRÁLE ZIMA STÁLE

AK JE NA TRI KRÁLE JASNO, ZDARÍ SA PŠENICA

AK SA BLYŠTIA HVIEZDY V NOCI PRED TROMA KRÁĽMI, RODIA SA BIELE BARANY

NA NOVÝ ROK O SLEPAČÍ KROK, NA TRI KRÁLE O KROK DÁLE, NA HROMNICE O
HODINU VÍCE

TROJKRÁĽOVÚ ZIMU VLK NEZOŽERIE

Použitá literatúra:

Mičáková, Nadežda : Pranostiky a povery : výberová bibliografia. - Svidník : Okresná knižnica, 1995. - 45 s. - ISBN 80-85147-19-X

Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia

V tejto rubrike na pokračovanie uverejňujeme tzv. výrazy (frazologizmy), ktoré prekonal tisícročia a používame ich dodnes aj v hovorovej reči.

PYGMALIONIZMUS

Známou postavou z gréckej mytológie je sochár Pygmalión. Bol známy tým, že sa zamiloval do sochy, ktorú sám vytvoril. Podľa niektorých zdrojov bol kráľom na Cypre. Jeho životný príbeh je opísaný v Ovídiových Metamorfózach. V období jeho života bola spoločnosť v Grécku značne búrlivá. Pygmaliónovi sa správanie mužov, ale predovšetkým žien nepáčilo. Po zhrození z ľudských hriechov a zvrhlého života sa sochár rozhodol prežiť svoj život ako panica a zostať do smrti sám bez manželky. Jeho túžba po láske bola obrovská, a tak zo slonoviny vytvoril sochu dokonalej ženy, ktorej sa nemohla rovnať žiadna iná. Aj napriek svojmu odporu voči ženskému pohlaviu sa po nejakej dobe do slonovinovej dievčiny zamiloval. Bola totiž ideálna, lebo si ju vytvoril podľa svojej predstavivosti. Kupoval jej rôzne darčeky, šaty, šperky, ktoré by nehybnej soche nejedna mladá žena závidela. Často ju objímal a bozkával aj napriek tomu, že nebola živá.

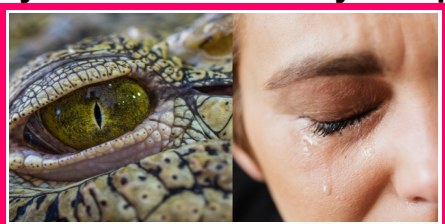

Zdroj: <https://is.muni.cz/th/o73u5/BAKALARKA.pdf>

Zdroj: <https://stock.adobe.com/sk/search?k=pygmalion>

KROKODÍLIE SLZY

Výraz "krokodílie slzy" sa používa na popis falošných alebo neuprímnych slz.

Tento výraz pochádza z predstavy, že krokodíly, keď jedávajú, vyzerajú, akoby plakali. V skutočnosti však pri jedle nie sú smutní, len to tak môže vyzeráť. Takže "krokodílie slzy" sa používajú, keď niekto predstiera smútok alebo emócie, ktoré nie sú úprimné, často s cieľom manipulovať alebo získať

nejaký prospech.

Zdroj: <https://www.zones.sk/studentske-prace/frazeologicky-slovník/31600-krokodilie-slzy-vyznam-a-vysvetlenie/>

Zdroj: <https://www.dobrenoviny.sk/c/200844/viete-preco-ronime-krokodilie-slzy-mozu-za-to-staroveki-egyptania>

Ked' miluješ knihy...

Zdroj: <https://sk.pinterest.com/search/pins/?q=readers&rs=typed>

Logická hra

Do obrazca dopĺňajte čísla od 1 do 9. V každom riadku, stĺpci alebo vo vnútornom štvorci 3x3 (zvýraznenom hrubými čiarami) musia byť všetky čísla od 1 do 9. Žiadne číslo sa v riadku, stĺpci ani vo štvorci 3x3 nesmie opakovať.

SUDOKU

	5		6		8			
4				7				
			3	5				1
	7		1					6
		2		4	5			
1		4		3			5	7
				6				
7	2							
		3	8	1			7	5

					9			6
2	6		8	4				7
1		3	2			8		
7							6	
					6			2
			7		4			
		9			1	7		4
6					8		2	3
4		1						

**Poddukliansky knihovník vydáva Podduklianska knižnica vo Svidníku,
8. mája 697/55, 089 01 Svidník, <http://www.podduklianskakniznica.sk/>,
e-mail: metodika.sk@gmail.com, tel.: 054 7882192. Zodp. red.: Mgr.
Kamil Beňko. Zostavila: Nadežda Mičáková, Bc. Ľudmila Priputníková**